

Funded by
the European Union

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

საპარტიკოლო აქტივიზაციის ინსტიტუტი
GEORGIAN INSTITUTE OF POLITICS

INSTITUTE
FOR ECONOMIC RESEARCH
AND POLICY CONSULTING

IPRE
Institute for European
Policies and Reforms
ipre.md

Роль організацій громадянського суспільства у впровадженні ПВЗВТ в Україні

Автори: Анастасія Кропова, Богдан Костів, Вероніка Мовчан (ред.)

29.10.2021, Київ

Мотивація та мета

- В Україні загалом висока суспільна активність організацій громадянського суспільства (ОГС), а також висока громадська довіра до них
- За даними опитування Центру Разумкова, проведеного в липні-серпні 2021, повністю довіряють ОГС 7,4% населення, дещо довіряють – 39,6%, що вище ніж рівень довіри до багатьох державних інституцій
- Це дослідження спрямоване на **оцінку ролі ОГС у інформуванні малого та середнього бізнесу (МСП) щодо можливостей експорту**, які надає поглиблена та всеохоплююча зона вільна торгівлі (ПВЗВТ) між Україною та ЄС

Методологія

Використано три методи дослідження: інтерв'ю, фокус-групи та аналіз публічних даних:

- **Інтерв'ю** з представниками ОГС (6), влади (1) та бізнесу (2)
- **Фокус-групи** з представниками ОГС (9 учасників) та представниками бізнесу та бізнес-асоціацій (8 учасників)
- **Аналіз публічних даних:**
  - Проекти ОГС, які реалізовувались із 2014 року дотепер та які стосуються просуванню експорту до ЄС в рамках ПВЗВТ, зокрема експорту МСП
  - Статистичні дані та опитування
  - Інші дослідження

Опис бази даних ОГС

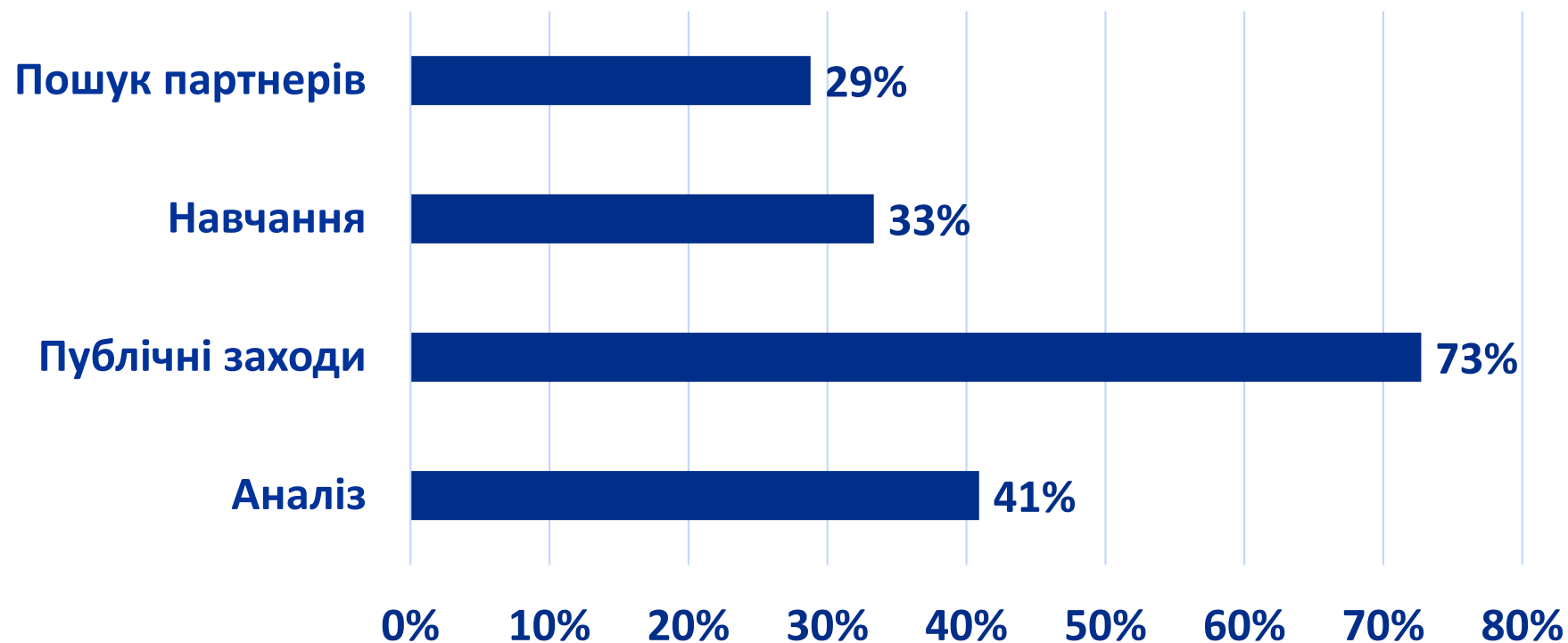
- **Джерела інформації:** сайти організацій-учасниць Української національної платформи Форуму громадських організацій Східного партнерства, а також сайти міжнародних донорів та посольств
- Всього 35 ОГС, з них:
  - 25 - неурядові організації (НУО), в тому числі Торгово-промислові палати (ТПП)
  - 4 бізнес-асоціації
  - 2 - організації роботодавців
  - 4 - інші ОГС (профспілка, агенція розвитку, інформаційна платформа, фонд)
- 60% ОГС розташовані в Києві, 40% в інших містах України

Розподіл проектів за типами ОГС

Вид ОГС	Загальна кількість проектів з просування експорту	Середня кількість проектів з просування експорту на організацію
НУО	35	1,40
Бізнес-асоціація	17	4,25
Організація роботодавців	5	2,50
Профспілка	2	2,00
Агенція розвитку	3	3,00
Фонд	4	4,00
Загалом	66	1,89

Проекти за видом діяльності

- 66 проектів ОГС, з них 65% загальноукраїнських та 35% регіональних
- 4 види діяльності: **пошук партнерів за кордоном, підготовка аналітики, проведення публічних заходів та навчання**

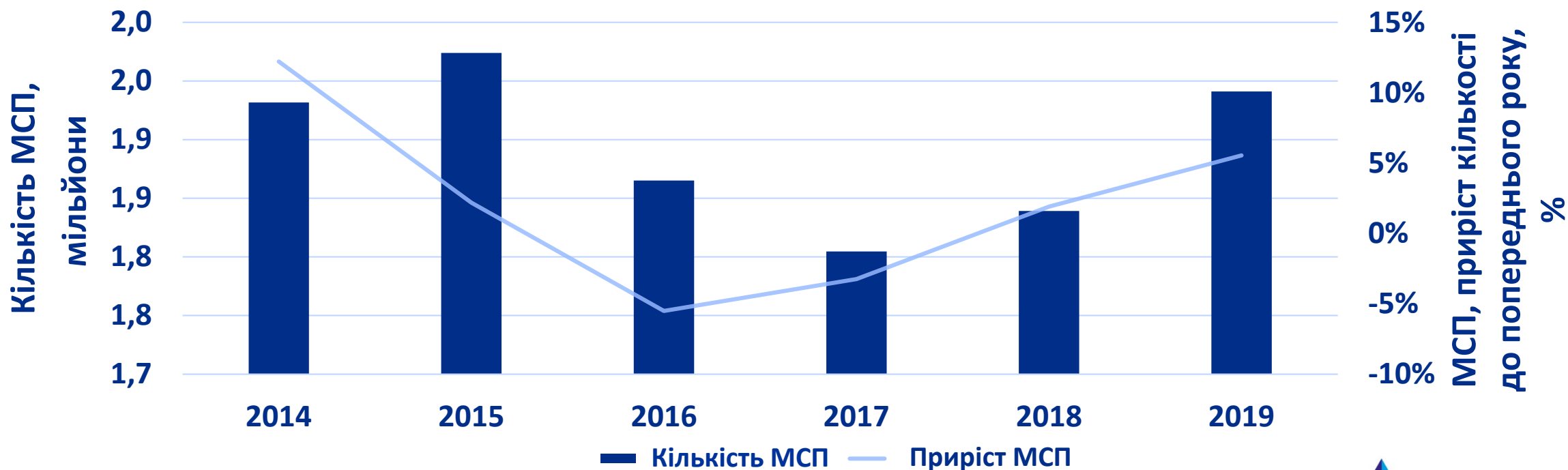

Проекти за тематичною спрямованістю

Роль МСП в економіці України (1/2)

- Розвиток МСП є одним з пріоритетів державної політики України
- Станом на 2019 рік, в Україні МСП складають **99,9%** всіх підприємств, з них **91,3%** - це фізичні особи-підприємці (ФОП)

Роль МСП в економіці України (2/2)

- У 2019 році в МСП працювали **7,4 млн людей** – це **82% всіх найманих робітників** в бізнес-секторі України:
  - 48% з них у мікро- та малому бізнесі
  - 52% в підприємствах середнього розміру
- **Структура розподілу МСП по галузях:** торгівля (26%), сільське господарство (15%), промисловість (11%)
- **Частка доданої вартості, виробленої МСП: 66%**, за 2014-2019 роки частка доданої вартості, створеної МСП, у структурі виробництва зросла на 21,6%
- **Частка МСП у експорті: 30%**, у 2019 році частка МСП у експорті зросла на 5,5% порівняно з 2018 роком
- **14 тисяч українських компаній експортують до ЄС**, переважно це МСП

Роль ОГС в просуванні експорту в ЄС

Основні види діяльності ОГС у просуванні експорту МСП в ЄС:

- Інформування через публічні заходи
- Надання консультативних послуг, зокрема у сфері комунікацій та бізнес-практик
- Сприяння пошуку партнерів завдяки допомозі в пошуку інформації, підтримці участі у виставках та конференціях

Часовий вимір ролі ОГС:

- **Одразу після підписання Угоди про асоціацію** проекти переважно були спрямовані на інформування щодо нових правил експорту до ЄС
- **Пізніше** фокус змінився на інформування про експортні можливості в ЄС та аналіз імплементації ПВЗВТ

Секторальний вимір ролі ОГС:

- Найбільше проектів стосуються питань сільського господарства та харчової промисловості

Обізнаність щодо діяльності ОГС у сфері просування експорту в ЄС ¹¹

- Респонденти знайомі з діяльністю ОГС в аналітиці, організації публічних заходів, пошуку партнерів та навчанні, що стосуються просування експорту МСП в ЄС. Третина з них знає кілька аналітичних проектів
- **Найбільш згадувані ОГС:** ТПП, Офіс підтримки експорту (нині державний Офіс з розвитку підприємництва та експорту), Європейська бізнес-асоціація, секторальні організації
- Частина респондентів вказує, що **секторальні організації**, як-то галузеві бізнес-асоціації, **краще розуміють потреби бізнесу**, а тому загалом ефективніші
- **Найчастіше згадують** аналітику та публічні заходи

Ефективність діяльності ОГС

- **Пошук партнерів** згадується як **найбільш потрібна діяльність**
- **Навчання** також **ефективне** – особливо щодо адаптації норм якості ЄС
- **Інформація**, яку надають ОГС бізнесу та уряду, **визначається як важлива** – вона допомагає **звернути увагу на приховані для них тренди**
- За оцінкою респондентів, ОГС певною мірою впливають на діяльність уряду та суспільну думку
- **Публічні заходи важливі** не тільки самі по собі, а й як **платформи для мережування** (*networking*). Загалом, якість заходів оцінюється як задовільна

Найкращі практики

- Респонденти відзначають особливу роль **мережі ТПП** у сприянні експорту регіонального бізнесу завдяки наданню консультацій та скеровуванню експортерів у процесі виконання формальностей, пов'язаних з переміщенням товарів через кордон
- Проекти ТПП:
  - **Школа Експортера** – успішний приклад навчального проекту, який згадувався декількома респондентами та у фокус-групах
  - **Європейська мережа підприємств** (European Enterprise Network) – проект, що реалізується в рамках Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (COSME) та орієнтований на пошук партнерів

Головні обмеження діяльності ОГС

- Проблеми **кооперації та координації діяльності** – найбільш згадувані
- **Неінтегрованість українських секторальних об'єднань в європейські інституції та організації**
- Присутня значна **недоінформованість МСП про можливості ОГС**
- **Недостача фінансових ресурсів та персоналу**
- Хоча більшість респондентів вказували, що **заангажованість проектів відсутня або мінімальна**, деякі учасники фокус-груп згадували про заангажованість у виборі тем проектів, які фондовані донорами

Висновки

- МСП **надзвичайно важливі** для працевлаштування, експорту та створення доданої вартості
- Знайдено **35 ОГС**, які у 2014-2021 роках виконували проекти для просування експорту МСП, та **66 проектів**, ними реалізованих
- Головні **види діяльності проектів**: публічні заходи, навчання, аналітичні звіти
- Найбільш поширена **направленість проектів** – економічний розвиток
- Відповідно до інтерв'ю та фокус-груп: **пошук партнерів та навчання** – найбільш затребувані та ефективні види діяльності
- Визначені **обмеження ОГС**: низька кооперація між ними, комунікаційні проблеми, обмеженість ресурсів

Рекомендації

Для організацій громадянського суспільства (ОГС):

- Покращити кооперацію та координацію між ОГС та публічну комунікацію
- Сконцентруватись на пошуку партнерів в ЄС та навчанню МСП
- Включати представників МСП в обговорення планів ОГС, пов'язаних з МСП

Для українського уряду:

- Співпрацювати з ОГС для організації та підтримки діалогу між владою та бізнесом, зокрема у сфері запровадження стандартів якості ЄС
- Залучати ОГС до розробки та реалізації регіональних стратегій розвитку та експорту в контексті розвитку МСП

Для зацікавлених сторін у ЄС:

- Допомогти встановити пряму взаємодію між українськими бізнес-асоціаціями та відповідними європейськими організаціями

Дякую за увагу!

Контакти

ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

вул. Рейтарська 8/5-А, Київ 01054, Україна

тел: +38-044-278-6360

e-mail: institute@ier.kyiv.ua

www.ier.com.ua

[IER.Kyiv](https://www.facebook.com/IER.Kyiv)

[@IER_Kyiv](https://twitter.com/IER_Kyiv)